

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

ΚΛΑΔΟΣ ΚΑΛΥΝΤΙΚΩΝ & ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ
ΣΤΗ ΣΟΥΗΔΙΑ, ΚΛΑΔΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ 2017

Παντελής Γιαννούλης, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Μαρία Κουμουτσάκου, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

Στοκχόλμη, Οκτώβριος, 2018

Πίνακας περιεχομένων

1	Παρουσίαση κλάδου	1
1.1	Περιγραφή του κλάδου – Γενικά Χαρακτηριστικά	1
1.2	Ιστορική Αναδρομή	2
2	Προσφορά.....	2
2.1	Αριθμός και μέγεθος εταιρειών	2
3	Ζήτηση.....	4
3.1	Μέγεθος αγοράς.....	4
3.2	Αγοραστική συμπεριφορά στη Σουηδία	5
3.3	Φυσικά /οργανικά προϊόντα	8
3.4	Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης	9
4	Εξωτερικό εμπόριο	9
4.1	Ροές εμπορίου- εμπορικό ισοζύγιο κλάδου	9
4.2	Ανάλυση εξαγωγών/εισαγωγών.....	12
4.2.1	Εξωτερικό εμπόριο Σουηδίας/ Γεωγραφική Κατανομή.....	12
4.2.2	Εισαγωγές καλλυντικών ανά προϊόν και κατά χώρα προέλευσης ..	14
4.2.3	Ανάλυση διμερούς εμπορίου Ελλάδας - Σουηδίας.....	18
5	Ανταγωνισμός	22
5.1	Δομή αγοράς –Δίκτυα Διανομής- Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ξένων επιχειρήσεων).....	22
5.2	Τιμές λιανικής πώλησης	24
6	Θεσμικό πλαίσιο	25
6.1	Ευρωπαϊκή Νομοθεσία	25
6.2	Σουηδική Νομοθεσία.....	25
6.2.1	Υποχρέωση Επισήμανσης στη σουηδική γλώσσα.....	26
6.2.2	Ειδικοί κανόνες για μη προσσκευασμένα προϊόντα	26
6.2.3	Απαιτήσεις γλώσσας για αρχεία πληροφοριών προϊόντος	26
6.2.4	Προϊόντα που περιέχουν αλκοόλη.....	27
6.2.5	Αμοιβές των εταιρειών στην Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων	27
6.2.6	Δυνατότητα εθελοντικής κοινοποίησης των καλλυντικών στη Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων.....	27
6.2.7	Φυσικά/οργανικά προϊόντα καλλυντικών και περιποίησης	27
7	Συμπεράσματα.....	28
7.1	Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση-προσφορά.....	28
7.2	Προοπτικές ελληνικών προϊόντων.....	28

1 Παρουσίαση κλάδου

1.1 Περιγραφή του κλάδου – Γενικά Χαρακτηριστικά

Γενικότερα και σύμφωνα με την ταξινόμηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης Βιομηχανίας Καλλυντικών “Europe Cosmetics”, η αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας καλλυντικών και προϊόντων προσωπικής φροντίδας αποτελείται από πέντε επίπεδα :

1) Εισροές στην παραγωγή: Εταιρείες που παρέχουν τις πρώτες ύλες που απαιτούνται για την κατασκευή καλλυντικών προϊόντων και προϊόντων προσωπικής φροντίδας. Υπάρχουν πάνω από 100 εταιρείες που κατασκευάζουν καλλυντικά συστατικά στην Ευρώπη.

2) Βιομηχανία: Οι κατασκευαστές προϊόντων και οι προμηθευτές υποστηρικτικών υπηρεσιών π.χ. το μάρκετινγκ και IT (Information Technology). Υπάρχουν περισσότερες από 5.500 επιχειρήσεις που παρασκευάζουν καλλυντικά στην Ευρώπη, οι περισσότερες από τις οποίες είναι μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ).

3) Διανομή και χονδρική πώληση: Υπάρχουν περίπου 23.000 επιχειρήσεις στο χονδρεμπόριο καλλυντικών στην Ευρώπη, οι περισσότερες από τις οποίες βρίσκονται στην Ιταλία (17%), στην Ισπανία (15%) και στη Γαλλία (10%) (Eurostat, 2015).

4) Υπηρεσίες λιανικής και ομορφιάς: Οι πωλητές προϊόντων όπως τα πολυκαταστήματα, τα ηλεκτρονικά καταστήματα, τα κομμωτήρια/κέντρα αισθητικής και τα φαρμακεία. Υπάρχουν περίπου 46.400 εξειδικευμένα καταστήματα και 55.000 καταστήματα λιανικής πώλησης καλλυντικών προϊόντων στην Ευρώπη.

5) Καταναλωτές. Τα άτομα που αγοράζουν καλλυντικά προϊόντα και προϊόντα προσωπικής φροντίδας αντιπροσωπεύουν τον τελικό κρίκο στην αλυσίδα αξίας.

Η βιομηχανία καλλυντικών και προϊόντων προσωπικής φροντίδας είναι ένας ιδιαίτερα καινοτόμος τομέας που πραγματοποιεί μεγάλες επενδύσεις στον τομέα Έρευνας & Ανάπτυξης, με τις περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις στη ευρωπαϊκή βιομηχανία να υπολογίζεται ότι δαπανούν περίπου το 5% του ετήσιου κύκλου εργασιών στην Ε & Α . Υπάρχουν τουλάχιστον 77 εγκαταστάσεις επιστημονικής καινοτομίας στην Ευρώπη που διεξάγουν έρευνα σχετικά με τα καλλυντικά και την προσωπική φροντίδα, ενώ παράλληλα οι μεγάλοι φορείς της βιομηχανίας έχουν πολλαπλά ερευνητικά κέντρα που επικεντρώνονται στην ανάπτυξη προϊόντων, την έρευνα αγοράς και την κανονιστική συμμόρφωση αντίστοιχα.

Η Σουηδία αποτελεί μια προηγμένη και πολύ ανταγωνιστική αγορά για την βιομηχανία καλλυντικών. Η αγορά κυριαρχείται από τους μεγάλους πολυεθνικούς ομίλους, καθώς και από ισχυρές εγχώριες επιχειρήσεις. Η Σουηδία αποτελεί την 1η χώρα στην ΕΕ με την υψηλότερη κατά κεφαλήν κατανάλωση για το 2017 και μια εκλεπτυσμένη αγορά 10 εκατ. καταναλωτών, ως επί το πλείστον, εύπορων, μορφωμένων κι συνειδητοποιημένων αγοραστών.

Σύμφωνα με την Cosmetics Europe, κατά το 2017 οι συνολικές πωλήσεις καλλυντικών προϊόντων στην Σουηδία ανήλθαν σε περίπου 1,9 δισ. Ευρώ, αυξανόμενες κατά 4,5% σε σύγκριση με το 2016, κατατάσσοντας της Σουηδία στην 9η θέση στη ευρωπαϊκή αγορά. Συγκριτικά σημειώνεται ότι το 2017 οι πωλήσεις στην ευρωπαϊκή αγορά καλλυντικών/προσωπικής φροντίδας, που είναι και η μεγαλύτερη σε μέγεθος παγκόσμια, αυξήθηκαν κατά 0,3%, σε 77,6 δισ. Ευρώ (τιμές λιανικής πώλησης). Οι μεγαλύτερες εθνικές αγορές εντός Ευρώπης είναι η Γερμανία (13,6 δισ. Ευρώ), η Γαλλία (11,3 δισ. Ευρώ), το Η.Β (11,1 δισ. Ευρώ), η Ιταλία (10,1 δισ. Ευρώ) και η Ισπανία (6,8 δισ. Ευρώ).

Η Σουηδία παρουσιάζει διαχρονικά ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο στον κλάδο καλλυντικών και περιποίησης που το 2017 ξεπέρασε τις 2 δισ. Κορώνες –περίπου 200 εκ.Ευρώ- (στοιχεία Statistics Sweden).

Ο κλάδος παρουσίασε μάλλον μέτρια ανάπτυξη το 2017 λόγω της αυξανόμενης ωριμότητας της σουηδικής αγοράς σε πολλά προϊόντα, όπως αποσμητικά, αφρόλουτρα, προϊόντα

αποτρίχωσης και περιποίησης μαλλιών. Αντ' αυτού, οι βασικοί παράγοντες ανάπτυξης ήταν τα προϊόντα premium φροντίδας και ομορφιάς, η περιποίηση του δέρματος και τα καλλυντικά βαφής.

Παράλληλα σημειώνεται ότι όσον αφορά στην Ελλάδα αν και το εμπορικό ισοζύγιο για τον κλάδο ήταν ελλειματικό το 2017 κατά περίπου 236,8 εκατ. ευρώ¹, το διμερές εμπορικό ισοζύγιο με την Σουηδία ήταν πλεονασματικό για την Ελλάδα κατά 2,3 εκατ. Ευρώ (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ).

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία της Σουηδικής Ένωσης Καλλυντικών και προσωπικής περιποίησης, για την περίοδο 2011-2014- ο κλάδος εμφανίζει διαχρονικά άνοδο στις πωλήσεις.

	2011	2012	2013	2014
Περιποίηση δέρματος	2.994	3.137	3.203	3.449
Αντιηλιακή προστασία	341	310	344	402
Περιποίηση μαλλιών	2.140	2.261	2.262	2.332
Μακιγιάζ - καλλυντικά	3.720	4.134	4.216	4.627
Αρώματα	1.216	1.321	1.383	1.253
Είδη προσωπικής περιποίησης	3.554	4.168	4.111	4.337
Σύνολο	13.964	15.330	15.519	16.400

Πηγή: KoHF, Swedish Cosmetics, Detergents and Toiletries Association

2 Προσφορά

2.1 Αριθμός και μέγεθος εταιρειών

Μια ενδεικτική εικόνα του αριθμού των εταιρειών χονδρικής και λιανικής στην Σουηδία, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, παρουσιάζεται στους πίνακες 2 και 3. Η Σουηδία κατατάσσεται 9^η στην ΕΕ ως προς τον αριθμό εταιρειών χονδρικής. Το 2016 έχουν καταγραφεί 889 εταιρείες χονδρικής στην Σουηδία. Στην Ελλάδα ο αντίστοιχος αριθμός είναι 875.

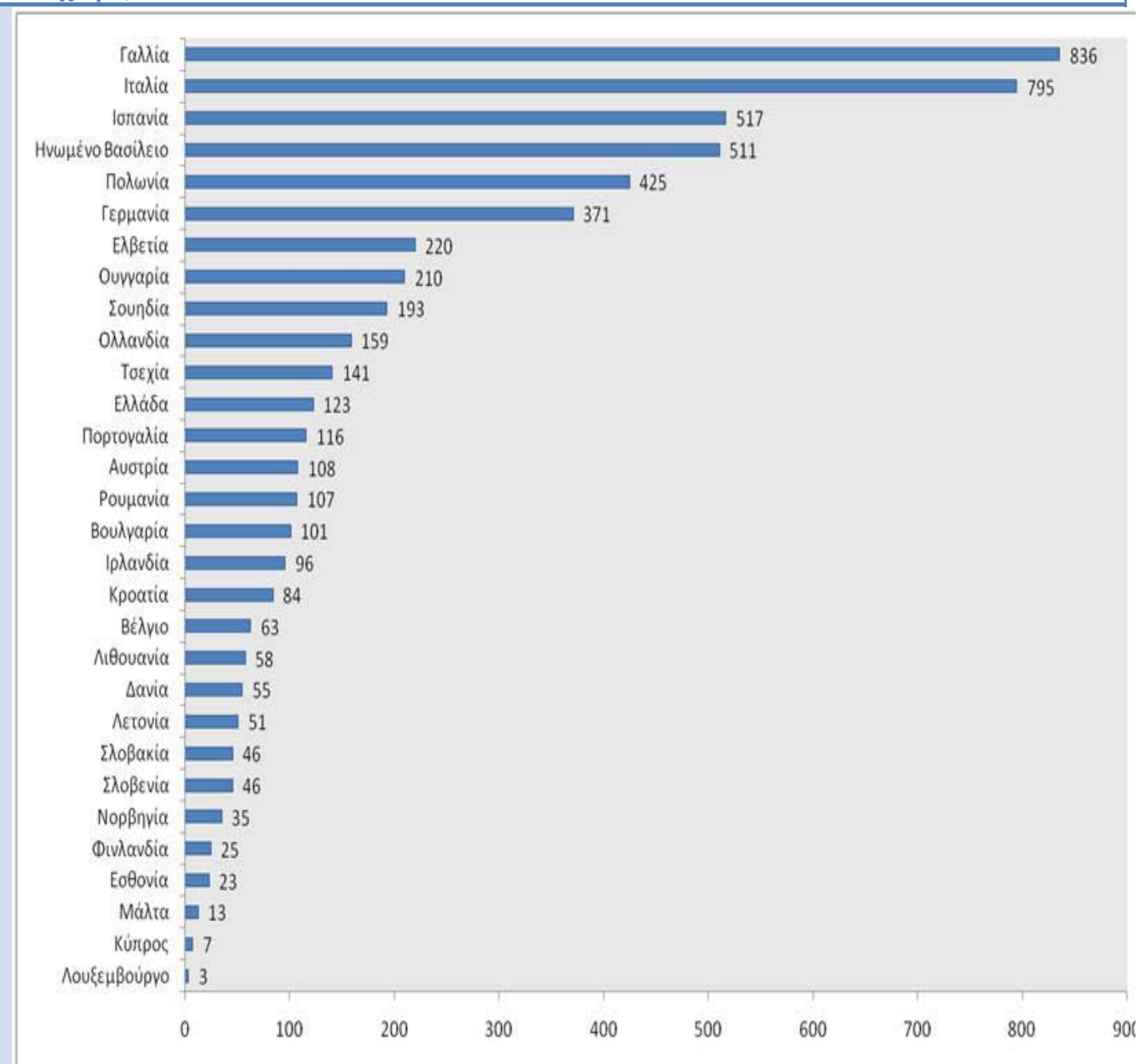
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ΕΕ	18.663	19.829	21.471	21.624	22.917	:
Ιταλία	3.602	3.677	3.863	3.884	3.919	4.171
Ισπανία	2.728	2.758	2.943	3.270	3.481	3.965
Γαλλία	1.388	2.261	2.833	2.468	2.405	2.308
Πολωνία	1.529	1.600	1.754	1.743	1.646	1.658

¹ Για τον υπολογισμό του εμπορικού ισοζυγίου του κλάδου υπολογίσθηκε το σύνολο των εξαγωγών από το οποίο αφαιρέθηκε το σύνολο των εισαγωγών της χώρας για τις κατηγορίες προϊόντων με βάση τη Συνδυασμένη Ονοματολογία CN-4 3303, 3304, 3305, 3306, 3307 και 3401.

Γερμανία	1.069	1.131	1.198	1.142	1.434	1.576
ΗΒ	988	996	1.166	1.262	1.345	1.472
Ολλανδία	789	835	1.010	1.027	1.062	1.088
Ρουμανία	798	856	904	936	948	918
Σουηδία	969	945	929	918	915	889
Ελλάδα	285	277	277	277	865	875
Πορτογαλία	662	650	650	671	667	656
Βουλγαρία	470	470	501	509	541	583
Ουγγαρία	438	438	448	466	466	475
Βέλγιο	468	489	431	435	459	378
Αυστρία	284	279	264	281	281	284
Νορβηγία	221	230	243	256	269	278
Λετονία	184	209	242	236	238	262
Λιθουανία	202	206	217	249	249	255
Δανία	180	180	190	197	193	211
Φινλανδία	191	198	205	201	205	199
Κύπρος	156	163	159	174	176	186
Σλοβακία	160	121	158	157	147	162
Εσθονία	120	77	116	124	143	145
Κροατία	131	139	136	134	138	133
Σλοβενία	104	109	110	104	118	121
Λουξεμβούργο	54	50	53	52	59	60
Πηγή : Eurostat						

Επίσης και σύμφωνα με τα στοιχεία του Cosmetics Europe -παρακάτω Διάγραμμα- οι περισσότερες ΜΜΕ επιχειρήσεων, στον τομέα καλλυντικών και περιποίησης, βρίσκονται στην Γαλλία με 836, ενώ ακολουθούν οι : Ιταλία με 795, η Ισπανία με 517, το Ην.Βασίλειο με 511, η Πολωνία με 425, η Γερμανία με 371, ενώ η Σουηδία με 193 βρίσκεται στην 9^η θέση και η Ελλάδα στην 12^η θέση με 123.

Διάγραμμα 3: Αριθμός μικρομεσαίων επιχειρήσεων στον τομέα καλλυντικών&περιποίησης ανά χώρα, 2017

Πηγή: Cosmetics Europe

3 Ζήτηση

3.1 Μέγεθος αγοράς

Σύμφωνα με την Cosmetics Europe και όσον αφορά στο όγκο αγοράς στην Ευρώπη, μεγαλύτερη αγορά είναι αυτή της Γερμανίας και ακολουθούν αυτές της Γαλλίας, Ην.Βασιλείου, Ιταλίας, Ισπανίας, Ολλανδίας, Πολωνίας, Βελγίου, Σουηδίας (9^η θέση), ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην 13^η θέση.

Πίνακας 4:

Όγκος αγοράς καλλυντικών&περιποίησης 2015-2017 (σε τιμές λιανικής πώλησης)

Χώρα	2015 δισ. Ευρώ	2016 δισ. Ευρώ	2017 δισ. Ευρώ	17/16 +/- %	2017 % Μεριδίο
Γερμανία	13,388	13,499	13,563	0,5	17,5
Γαλλία	11,357	11,392	11,340	-0,5	14,6
Ηνωμένο Βασίλειο	12,911	11,937	11,129	-6,8	14,3
Ιταλία	9,846	9,926	10,097	1,7	13,0
Ισπανία	6,465	6,675	6,820	2,2	8,8
Ολλανδία	2,794	2,727	2,674	-1,9	3,4
Πολωνία	3,064	3,306	3,705	12,1	4,8
Βέλγιο	2,057	2,080	2,067	-0,6	2,7
Σουηδία	1,952	1,900	1,986	4,5	2,6
Πορτογαλία	1,289	1,322	1,358	2,8	1,7
Αυστρία	1,346	1,376	1,416	2,7	1,8
Δανία	1,059	0,907	0,947	4,4	1,2
Ελλάδα	0,804	0,851	0,851	0,0	1,1
Φινλανδία	0,912	0,934	0,911	5,7	1,2
Ρουμανία	1,188	1,213	1,283	5,7	1,7
Τσεχία	0,705	0,715	0,734	2,6	0,9
Ουγγαρία	0,682	0,706	0,722	2,2	0,9
Ιρλανδία	0,756	0,777	0,796	2,5	1,0
Σλοβακία	0,531	0,548	0,566	3,2	0,7
Κροατία	0,328	0,329	0,353	7,1	0,5
Βουλγαρία	0,332	0,368	0,386	1,9	19,0
Λιθουανία	0,198	0,231	0,235	1,9	0,3
Σλοβενία	0,165	0,163	0,170	4,2	0,2
Λετονία	0,155	0,160	0,168	4,6	0,2
Εσθονία	0,128	0,134	0,142	5,7	0,2
Ευρωπαϊκή Ένωση (εκτός Μάλτας/Κύπρου)	74,369	74,106	74,414	0,4	95,8
Ελβετία	2,265	2,134	2,032	-4,8	2,6
Νορβηγία	1,172	1,215	1,211	-0,4	1,6
Ευρώπη	77,806	77,455	77,657	0,3	100,0

Πηγή: CE Market Performance Statistics 2017

3.2 Αγοραστική συμπεριφορά στη Σουηδία

Στη Σουηδία την μεγαλύτερη ζήτηση για το 2017 είχαν τα προϊόντα μακιγιάζ/βαφής (αξία πωλήσεων 566 εκατ. ευρώ) και ακολουθούν κατά σειρά τα προϊόντα περιποίησης δέρματος (αξία πωλήσεων 532 εκατ. ευρώ), περιποίησης μαλλιών (αξία πωλήσεων 375 εκατ. ευρώ),

ειδών προσωπικής υγιεινής (αξία πωλήσεων 334 εκατ. ευρώ) και τέλος τα αρώματα (αξία πωλήσεων 174 εκατ. ευρώ).

Την μεγαλύτερη αύξηση στην αξία πωλήσεων σημείωσαν σε σύγκριση με το 2016 τα προϊόντα για μαλλιά κατά 12% και ακολουθούν τα προϊόντα μακιγιάζ/βαφής κατά 7,2%, τα αρώματα κατά 6% και τα προϊόντα περιποίησης δέρματος κατά 0,3%. Μείωση στην αξία των πωλήσεων σημειώθηκε μόνο για τα προϊόντα προσωπικής περιποίησης κατά 1,1% σε σχέση με το 2016.

Πίνακας 5:
Πωλήσεις ανά κατηγορία προϊόντος σε χώρες ΕΕ (δισ. Ευρώ, τιμές λιανικής πώλησης)

Χώρα	Αρώματα	Μακιγιάζ	Περιποίηση δέρματος	Περιποίηση Μαλλιών	Είδη προσωπικής υγιεινής	Σύνολο
Γερμανία	1,611	1,842	3,093	2,959	4,058	13,563
Γαλλία	2,208	1,440	3,456	1,626	2,608	11,340
Ηνωμένο Βασίλειο	2,055	1,827	2,624	1,948	2,675	11,129
Ιταλία	1,239	1,590	2,796	1,831	2,642	10,097
Ισπανία	1,313	0,670	1,908	1,278	1,651	6,820
Ολλανδία	0,392	0,425	0,569	0,550	0,738	2,674
Πολωνία	0,538	0,479	0,927	0,747	1,014	3,705
Βέλγιο/Λουξ.	0,388	0,252	0,523	0,518	0,387	2,067
Σουηδία	0,174	0,566	0,532	0,375	0,339	1,986
Ελλάδα	0,080	0,081	0,274	0,210	0,206	0,851
Αυστρία	0,203	0,215	0,365	0,275	0,358	1,416
Πορτογαλία	0,230	0,098	0,386	0,236	0,408	1,358
Δανία	0,132	0,159	0,226	0,231	0,200	0,947
Ρουμανία	0,303	0,173	0,271	0,220	0,316	1,283
Τσεχία	0,094	0,114	0,169	0,169	0,188	0,734
Φινλανδία	0,035	0,164	0,217	0,311	0,186	0,911
Ουγγαρία	0,110	0,090	0,131	0,119	0,273	0,722
Ιρλανδία	0,126	0,117	0,167	0,165	0,221	0,796
Σλοβακία	0,090	0,081	0,125	0,105	0,164	0,566
Βουλγαρία	0,059	0,053	0,080	0,084	0,109	0,386
Κροατία	0,045	0,053	0,101	0,050	0,104	0,353
Λιθουανία	0,051	0,037	0,057	0,041	0,050	0,235
Σλοβενία	0,020	0,022	0,054	0,031	0,043	0,170
Λετονία	0,035	0,019	0,040	0,040	0,034	0,168
Εσθονία	0,023	0,020	0,039	0,027	0,033	0,142
Ελβετία	0,317	0,318	0,622	0,439	0,337	2,032
Νορβηγία	0,063	0,264	0,322	0,258	0,305	1,211
ΕΕ	11,933	11,166	20,072	14,842	19,643	77,656

Πηγή: CE Market Performance Statistics 2017

Όσον αφορά στην κατά κεφαλήν κατανάλωση προϊόντων καλλυντικών και περιποίησης, ο ευρωπαϊκός μ.ο. ανέρχεται στα 125 Ευρώ/κεφαλήν, με την Ελβετία να κατατάσσεται στην 1^η θέση με 230 Ευρώ/κεφαλήν, τη Νορβηγία στη 2^η με 229 Ευρώ/κεφαλήν και η Σουηδία στην 3^η θέση με 230 Ευρώ/κεφαλήν με 197 Ευρώ/κεφαλήν.

Πίνακας 6: Κατά κεφαλήν κατανάλωση προϊόντων καλλυντικών&περιποίησης (σε Ευρώ)			
Χώρα	2015	2016	2017
Ελβετία	275	256	230
Νορβηγία	227	233	229
Σουηδία	200	193	197
Βέλγιο/Λουξ.	174	175	173
Η.Β.	199	183	169
Γαλλία	171	171	169
Γερμανία	165	164	163
Ολλανδία	165	161	156
Ιρλανδία	163	164	168
Ιταλία	162	164	167
Δανία	187	159	164
Αυστρία	157	158	161
Φινλανδία	159	171	167
Ισπανία	139	144	147
Πορτογαλία	124	128	132
Σλοβακία	98	101	104
Εσθονία	97	118	107
Πολωνία	81	87	96
Λιθουανία	68	80	83
Λεττονία	78	81	86
Κροατία	78	79	85
Σλοβενία	80	79	82
Ελλάδα	74	79	79
Ουγγαρία	69	72	74
Μέσος όρος ΕΕ (εκτός Μάλτα/Κύπρος)	122	123	125
Πηγή: CE Market Performance Statistics 2017			

Οι Σουηδοί καταναλωτές δαπανούν πολύ περισσότερο από τον ευρωπαϊκό μ.ό., σε προϊόντα καλλυντικών και περιποίησης, αφενός λόγω υψηλού εισοδηματικού επιπέδου και αφετέρου καθώς θεωρούν τα προϊόντα του κλάδου ως απαραίτητα για την εμφάνιση, υγεία και ευεξία τους.

Σημειώνεται παράλληλα ότι και στις υπόλοιπες 3 σκανδιναβικές χώρες, ο μ.ο. δαπάνης βρίσκεται σε σημαντικά υψηλότερα επίπεδα από τον ευρωπαϊκό μ.ο., με την Νορβηγία να βρίσκεται στην 2^η θέση, την Δανία στην 11^η θέση και την Φινλανδία στην 13^η θέση, καθώς οι καταναλωτές σκανδιναβοί καταναλωτές, είναι ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένοι, ερευνούν το

προϊόν, τα συστατικά του και τα οφέλη και είναι διατεθειμένοι να πληρώσουν λίγο παραπάνω για προϊόντα υψηλής ποιότητας εφόσον είναι ικανοποιημένοι με το αποτέλεσμα.

Παράλληλα οι σουηδοί καταναλωτές έχουν εξαιρετικά υψηλή συνδεσιμότητα στο διαδίκτυο και τα κοινωνικά μέσα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της καθημερινότητάς τους.

Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τους νέους μεταξύ 18-23 ετών, που έχουν περισσότερο ψηφιοποιήσει την κοινωνική τους ζωή και διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στη 'γενιά του YouTube'. Μερικά από τα πιο δημοφιλή κανάλια / προσωπικότητες του YouTube που ανταποκρίνονται σε αυτήν την ηλικιακή κατηγορία, εστιάζουν αποκλειστικά στο στυλ και τα καλλυντικά και έχουν εκπληκτικά μεγάλη επιρροή. Οι τάσεις αλλάζουν διαρκώς και η έντονη επιδίωξη για τους "followers" στα κοινωνικά μέσα δημιουργεί μια ενδιαφέρουσα πλατφόρμα για νέους παίκτες στην αγορά καλλυντικών. Ως εκ τούτου, οι καταναλωτές στη Σουηδία είναι ενήμεροι για τα καλλυντικά, την ποιότητα, την τιμή και τα συστατικά τους.

3.3 Φυσικά /οργανικά προϊόντα

σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη από την NOC Sweden² και το Business Sweden³, αυξανόμενο είναι το ενδιαφέρον των Σουηδών καταναλωτών, ιδιαίτερα κατά τα τελευταία χρόνια, για θέματα υγείας και προστασίας του περιβάλλοντος, πυροδοτώντας τη ζήτηση για φυσικά και οργανικά καλλυντικά. Για παράδειγμα, είναι σημαντικό για ορισμένους αγοραστές να αγοράζουν προϊόντα που δεν δοκιμάζονται σε ζώα. Επομένως, τα φυσικά και βιολογικά καλλυντικά, τα οποία δοκιμάζονται από ειδικούς σε εργαστήρια με τη βοήθεια σύγχρονου εξοπλισμού χωρίς πειράματα σε ζώα, φαίνονται πιο ελκυστικά για τους πελάτες. Οι αντιπρόσωποι λιανικής πώλησης θεωρούν ότι οι πελάτες προτιμούν να χρησιμοποιούν φυσικά και βιολογικά καλλυντικά, διότι είναι λιγότερο επιβλαβή για την υγεία και έχουν μικρότερο κίνδυνο να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται εν μέρει και στο γεγονός ότι μια αυξανόμενη μερίδα του πληθυσμού πάσχει από αλλεργίες/έκζεμα συνεπώς τείνουν να αποφεύγουν τυχόν επιβλαβή συστατικά.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της NOC Sweden, ο τομέας των φυσικών/οργανικών καλλυντικών αυξήθηκε κατά 22% το 2017, με βάση έρευνα που διενεργήθηκε σε 60 εταιρείες εκ των οποίων 53% είναι σουηδικά brands. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο τομέας των φυσικών/οργανικών καλλυντικών δεν υπόκειται σε συγκεκριμένες ρυθμίσεις και πιστοποιήσεις όπως ο τομέας των τροφίμων.

Το μέγεθος της αγοράς φυσικών/οργανικών καλλυντικών ανήλθε σε περίπου 500 εκατ. ευρώ, που αποτελεί περίπου το 25% του μεγέθους αγοράς στη Σουηδία για το 2017. Ευρέως αναγνωρίσιμες σουηδικές εταιρείες στον τομέα των φυσικών καλλυντικών είναι η Estelle & Tild, η IDUN Minerals καθώς και η γερμανική Weleda. Περαιτέρω υπάρχουν πολλά οργανικά καλλυντικά ιδιωτικής ετικέτας στα σουπερμαρκετ όπως το ICA καθώς και σε αλυσίδες φαρμακείων όπως η Apoteket Hjärtat και η Aroliva.

Η ζήτηση για βιολογικά καλλυντικά στις σκανδιναβικές χώρες αυξάνεται συνεχώς. Η εταιρεία έρευνας της αγοράς Euromonitor International δήλωσε σε έκθεση της ότι η βιολογική βιομηχανία καλλυντικών στις σκανδιναβικές χώρες δεν έχει ακόμη εξαντλήσει τις δυνατότητές της. Κατά την τελευταία δεκαετία, τα βιολογικά καλλυντικά αυξάνονται σε δημοτικότητα. Η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον.

² NOC Sweden είναι σουηδική μη κερδοσκοπική και εμπορική οργάνωση για την προώθηση των φυσικών και οργανικών καλλυντικών.

³ Business Sweden είναι ο φορέας προώθησης εξωτερικού εμπορίου και προσέλκυσης επενδύσεων της Σουηδίας.

Αρχικά, οι περιβαλλοντικές ανησυχίες αποτέλεσαν τον βασικό παράγοντα για την αύξηση των πωλήσεων βιολογικών καλλυντικών. Ωστόσο, η εταιρεία παρατηρεί μια στροφή προς τις ανησυχίες σχετικά με τα επιβλαβή συστατικά στα καλλυντικά προϊόντα στις σκανδιναβικές χώρες. Η αυξημένη εστίαση των μέσων ενημέρωσης σε θέματα υγείας και περιβάλλοντος έχει αυξήσει την ευαισθητοποίηση πολλών καταναλωτών σχετικά με τους δυνητικούς κινδύνους για την υγεία, προκαλώντας μεγαλύτερη ζήτηση για προϊόντα που φέρουν σήμανση “θεμιτού” εμπορίου από κατασκευαστές με βιώσιμη παραγωγή.

Σύμφωνα με την έκθεση της Euromonitor International, οι καταναλωτές στις σκανδιναβικές χώρες είναι πιο πρόθυμοι να δαπανήσουν χρήματα για καλλυντικά προϊόντα υψηλής ποιότητας, πιο φιλικά προς το δέρμα καθώς και φυσικά προϊόντα. Οι καταναλωτές πιστεύουν ότι δικαιολογείται η υψηλότερη τιμή των οργανικών καλλυντικών προϊόντων, καθώς μπορεί να εξασφαλιστεί μια πιο πράσινη και πιο φιλική προς το περιβάλλον παραγωγή. Σε γενικές γραμμές, οι καταναλωτές στις σκανδιναβικές χώρες τείνουν να δίνουν έμφαση σε μια φυσική εμφάνιση και αίσθηση, ενισχύοντας περαιτέρω την αποδοχή των προϊόντων βιολογικής και φυσικής ομορφιάς.

3.4 Προοπτικές στην εξέλιξη της ζήτησης

Οι πωλήσεις στη Σουηδία σημείωσαν αύξηση το 2017 κατά 4,5% σε σχέση με το 2016. Συγκριτικά σημειώνεται ότι το 2017 οι πωλήσεις συνολικά στην ευρωπαϊκή αγορά καλλυντικών/προσωπικής φροντίδας, που είναι η μεγαλύτερη αγορά στον κόσμο, αυξήθηκαν κατά 0,3%.

Παράλληλα και σε μία ευημερούσα χώρα όπως η Σουηδία και όσον αφορά στην ηλικιακή δομή του πληθυσμού, ο γηράσκων πληθυσμός της τείνει να αναζητεί συνήθως μια περισσότερο νεανική και φυσική εμφάνιση. Στη Σουηδία, το ποσοστό του πληθυσμού άνω των 55 αποτελεί περίπου το 1/3 του πληθυσμού, που συνιστά ένδειξη για καλές προοπτικές στα προϊόντα αντιγήρανσης.

Πίνακας 7: Ηλικιακή δομή στη Σουηδία για το 2017

Ηλικία	Ποσοστό	Άνδρες	Γυναίκες
0-14 χρονών	17.4%	892.462	843.375
15-24 χρονών	11.3%	581.025	545.971
25-54 χρονών	39.5%	1.993.590	1.933.080
55-64 χρονών	11.6%	578.942	574.479
65 και άνω	20.2%	931.593	1.085.970
Τμήμα 55+	31.8%	1.510.535	1.660.449

Πηγή: Indexmundi, Sweden Age structure, 2017

Επίσης, στη Σουηδία, φαίνεται να υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για την αισθητική χειρουργική και την επεμβατική χειρουργική, δημιουργώντας έτσι ένα ισχυρό παράθυρο ευκαιρίας για προϊόντα που χρησιμοποιούνται πριν ή μετά την θεραπεία αισθητικών επεμβάσεων.

4 Εξωτερικό εμπόριο

4.1 Ροές εμπορίου- εμπορικό ισοζύγιο κλάδου

Οι εισαγωγές καλλυντικών και ειδών προσωπικής περιποίησης αντιπροσωπεύουν περίπου το 0,5% του συνόλου των σουηδικών εισαγωγών. Η Σουηδία, παρά το γεγονός ότι παρουσιάζει εν γένει ισοσκελισμένο έως πλεονασματικό εμπορικό ισοζύγιο, στον τομέα των καλλυντικών

το εμπορικό της ισοζύγιο, κατά την τελευταία πενταετία, παρουσιάζει κατά μ.ό. έλλειμα της τάξεως των 2 δις. SEK, το οποίο συνεχώς διευρύνεται και το 2017 ανήλθε στο επίπεδο των 3 δις. SEK.

Αναλυτικότερα

4ψήφιοι Κωδικοί

3303	Αρώματα και κολώνιες
3304	Προϊόντα ομορφιάς ή (μακιγιάζ) παρασκευασμένα και παρασκευάσματα για τη φροντίδα του δέρματος (άλλα από τα φάρμακα) συμπεριλαμβανομένων αντιηλιακών. Παρασκευάσματα manicure / pedicure
3305	Παρασκευάσματα για τα μαλλιά
3306	Παρασκευάσματα για την υγιεινή του στόματος ή των δοντιών, οδοντικά νήματα
3307	Παρασκευάσματα για πριν το ξύρισμα, για το ξύρισμα και για μετά το ξύρισμα, αποσμητικά σώματος, παρασκευάσματα για λουτρά

Πίνακας 8: Εμπορικό ισοζύγιο καλλυντικών και περιποίησης Σουηδίας (σε χιλιάδες SEK)

Κωδ.	3303	3304	3305	3306	3307
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ ΑΠΟ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ					
2013	701.965	2.605.233	1.175.931	435.156	598.159
2014	743.930	2.829.428	1.097.772	498.731	636.057
2015	774.240	3.085.441	1.306.212	525.578	618.257
2016	778.615	3.271.587	1.401.251	550.584	674.890
2017	874.305	3.516.964	1.375.883	576.528	814.624
ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΣΟΥΗΔΙΑΣ ΠΡΟΣ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ					
2013	546.976	1.457.131	770.198	178.363	444.477
2014	439.027	1.653.336	793.146	195.007	433.790
2015	414.522	2.577.566	853.544	210.856	434.732
2016	524.759	1.611.072	840.117	216.956	398.409
2017	565.064	1.643.962	982.922	224.576	471.648
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ					
2013	-	-	-	-	-
	154.989	1.148.102	-405.733	256.793	153.682
2014	-	-	-	-	-
	304.903	1.176.092	-304.626	303.724	202.267
2015	-	-	-	-	-
	359.718	-507.875	-452.668	314.722	183.525
2016	-	-	-	-	-
	253.856	1.660.515	-561.134	333.628	276.481
2017	-	-	-	-	-
	309.241	1.873.002	-392.961	351.952	342.976

Πηγή : Statistics Sweden

Το μεγαλύτερο μέρος των σουηδικών εισαγωγών, καταλαμβάνουν τα προϊόντα ομορφιάς, μακιγιάζ, φροντίδας δέρματος, μανικιούρ και πεντικιούρ. Ακολουθούν τα παρασκευάσματα για τα μαλλιά, αρώματα /κολώνιες, τα προϊόντα ξυρίσματος/αφρόλουτρα/ αποσμητικά και τα προϊόντα στοματικής/οδοντικής υγιεινής.

Εξειδικεύοντας περαιτέρω για την ευρεία κατηγορία 3304, παρατηρούμε ότι το 2017 το μεγαλύτερο εμπορικό έλλειμα 1,37 εκατ. SEK, η Σουηδία καταγράφει για τα προϊόντα περιποίησης δέρματος, και εν συνεχεία για τα προϊόντα μακιγιάζ ματιών περίπου 269 δις SEK, για μακιγιάζ χειλιών 151 δις SEK, για μακιγιάζ προσώπου περίπου 83 δις SEK και το μικρότερο έλλειμα καταγράφει για προϊόντα μανικιούρ/πεντικιούρ (704 χιλιάδες SEK).

6ψήφιοι Κωδικοί

330410	Μακιγιάζ χειλιών
330420	Μακιγιάζ ματιών
330430	Προϊόντα μανικιούρ/πεντικιούρ
330491	Μακιγιάζ Προσώπου
330499	Περιποίηση δέρματος

Πίνακας 9:

Εμπορικό ισοζύγιο καλλυντικών και περιποίησης Σουηδίας (σε χιλιάδες SEK)

Κωδ.	330410	330420	330430	330491	330499
ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ					
2013	193.518	349.527	185.433	121.830	1.754.925
2014	215.710	360.967	186.455	128.993	1.937.304
2015	264.580	468.772	179.369	158.154	2.014.567
2016	257.708	497.186	147.776	159.889	2.209.028
2017	275.009	504.106	137.549	179.842	2.420.459
ΕΞΑΓΩΓΕΣ					
2013	103.814	166.475	126.034	48.090	1.012.718
2014	99.221	169.710	139.784	68.023	1.176.599
2015	140.643	238.818	152.195	81.364	1.964.547
2016	143.141	234.349	118.110	81.427	1.034.045
2017	124.156	235.474	136.845	97.249	1.050.238
ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ					
2013	-89.704	-183.052	-59.399	-73.740	-742.207
2014	-	-191.257	-46.671	-60.970	-760.705
2015	-	-229.954	-27.174	-76.790	-50.020
2016	-	-262.837	-29.666	-78.462	-
2017	-	-268.632	-704	-82.593	-
	150.853				1.370.221

Πηγή : Statistics Sweden

4.2 Ανάλυση εξαγωγών/εισαγωγών

4.2.1 Εξωτερικό εμπόριο Σουηδίας/ Γεωγραφική Κατανομή

Εξετάζοντας τις εισαγωγές καλλυντικών της Σουηδίας ανά γεωγραφική κατανομή, παρατηρείται ότι οι πρώτες 3 κυριότερες χώρες/προμηθευτές Γερμανία, Δανία και Ην.Βασίλειο, συγκεντρώνουν περίπου το 50% των σουηδικών εισαγωγών, ενώ οι 10 κυριότερες, συγκεντρώνουν ποσοστό άνω του 80% στο σύνολο των εισαγωγών της Σουηδίας από άλλες χώρες. Η Ελλάδα κατέχει την 22^η θέση για το 2017 ως προμηθευτής της Σουηδίας, με σχετικά χαμηλό μερίδιο στις συνολικές σουηδικές εισαγωγές (0,27%).

	2013	2014	2015	2016	2017	% επί συν. Εισαγωγ.
Γερμανία	1.015.083	1.033.552	1.030.940	1.043.476	1.328.545	20,1%
Δανία	1.075.951	1.204.834	1.131.286	1.154.298	1.211.107	18,3%
Η.Β	541.410	595.479	588.804	631.188	707.103	10,7%
Γαλλία	557.233	618.103	658.152	548.884	517.955	7,8%
ΗΠΑ	321.551	393.764	477.943	500.831	484.878	7,3%
Ολλανδία	206.070	245.469	325.352	573.169	447.372	6,8%
Βέλγιο	139.524	146.309	225.077	297.704	352.891	5,3%
Ελβετία	240.976	245.158	257.560	257.225	271.554	4,1%
Ιταλία	176.383	215.297	223.750	283.485	267.787	4,0%
Πολωνία	155.242	148.315	167.816	178.025	197.437	2,9%
Νορβηγία	213.406	218.634	195.361	190.572	166.363	2,5%
Ισπανία	80.769	91.104	97.361	113.036	144.694	2,2%
Φινλανδία	91.776	92.260	84.044	89.170	99.494	1,5%
Κίνα(εκτός Χόνγκ- Κόνγκ)	66.697	74.882	69.848	65.548	66.568	1,0%
Αυστρία	14.127	17.447	25.470	26.904	35.775	0,5%
Ισραήλ	29.866	30.007	30.452	23.989	35.016	0,5%
Τσεχία	39.503	51.121	48.333	47.540	28.492	0,4%
Σλοβενία	26.327	32.263	16.536	91	22.905	0,3%
Ουγγαρία	2.067	1.370	3.282	5.248	20.472	0,3%
Χονγκ- Κόνγκ	26.780	19.490	20.391	20.535	18.219	0,2%
Καναδάς	11.185	10.415	7.011	10.273	17.594	0,2%
Ελλάδα	12.999	14.831	9.690	11.131	17.527	0,2%
	
	5.234.260	5.687.445	5.807.425	6.226.777	6.606.749	

Πηγή : Statistics Sweden

Όσον αφορά στις εξαγωγές, προορίζονται κατά κανόνα στις υπόλοιπες 3 σκανδιναβικές χώρες, Νορβηγία, Φινλανδία και Δανία που συγκεντρώνουν ποσοστό άνω του 68% των σουηδικών εξαγωγών και στην Πολωνία με ποσοστό 12,2% στο σύνολο (σύνολο εξαγωγών στις 4 χώρες άνω του 80%)

Η Ελλάδα αποτελεί την 21^η χώρα προορισμού των σουηδικών εξαγωγών καλλυντικών για το 2017, ενώ επιπρόσθετα σημειώνεται ότι το διμερές εμπορικό ισοζύγιο της Ελλάδας με τη Σουηδία είναι πλεονασματικό για την Ελλάδα από το 2014 και μέχρι σήμερα, φθάνοντας τα 9,27 εκ. SEK για το 2017 (σύμφωνα με τα στοιχεία της Σουηδικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την κατηγορία SITC-553 «Προϊόντα Αρωματοποιίας, Καλλυντικά ή καλλωπιστικά Παρασκευασμάτα»).

Πίνακας 11:
Εξαγωγές καλλυντικών (SITC-553) Σουηδίας ανά χώρα (σε χιλιάδες SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% επί συνόλου εξαγωγών
Νορβηγία	1.164.117	1.335.075	1.402.951	1.426.692	1.514.909	40,7%
Φινλανδία	475.279	464.619	513.571	482.088	519.577	14,0%
Δανία	422.918	440.821	463.136	441.948	510.502	13,7%
Πολωνία	550.166	452.836	370.409	442.791	452.280	12,2%
Η.Β.	33.525	35.383	81.949	97.184	107.245	2,9%
Γερμανία	57.886	56.527	57.639	66.174	89.669	2,4%
Ολλανδία	70.627	43.702	46.080	45.582	79.636	2,1%
Ρωσία	20.497	36.677	46.491	44.525	48.908	1,3%
Ισπανία	25.692	27.528	38.016	38.379	44.305	1,2%
Γαλλία	10.483	12.435	19.335	15.758	36.566	1,0%
Η.Π.Α.	16.964	109.103	670.616	22.236	35.603	0,9%
Ισλανδία	16.258	16.578	19.548	22.347	24.021	0,6%
Λιθουανία	5.100	9.122	18.136	17.671	23.645	0,6%
Ιταλία	15.257	13.125	22.790	18.314	19.959	0,5%
Ην. Αρ. Εμιράτα	9.133	13.086	23.570	22.675	16.445	0,4%
Χονγκ-Κόνγκ	9.171	11.933	13.350	7.686	15.596	0,4%
Βέλγιο	18.463	8.668	16.139	18.327	13.461	0,3%
Ελβετία	11.672	10.128	13.380	15.046	12.549	0,3%
Ιράν	76	1.773	4.040	4.565	9.488	0,2%
Εσθονία	26.513	17.206	14.103	24.334	9.105	0,2%
Ελλάδα	19.932	6.788	6.428	7.303	8.257	0,2%
.....
Σύνολο	3.282.618	3.403.419	4.333.274	3.450.546	3.716.388	

Πηγή : Statistics Sweden

4.2.2 Εισαγωγές καλλυντικών ανά προϊόν σε 4ψηφιο κωδικό και κατά χώρα προέλευσης

Οι πέντε πρώτες προμηθεύτριες χώρες της Σουηδίας σε αρώματα/κολώνιες είναι για το 2017 η Γερμανία, η Δανία, η Γαλλία, η Ολλανδία, το Η.Β που συγκεντρώνουν περίπου το 75% των συνολικών σουηδικών εισαγωγών για την εν λόγω κατηγορία προϊόντος, για την οποία η Ελλάδα έχει αμελητέες εξαγωγές.

Πίνακας 12:
Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για αρώματα και κολώνιες (CN -3303, σε χιλ. SEK)

Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο για το 2017
Γερμανία	218.382	194.618	215.755	213.930	283.271	35,7%
Δανία	112.741	91.397	108.393	81.105	96.778	12,2%
Γαλλία	112.839	117.834	125.815	90.470	85.447	10,8%
Ολλανδία	29.013	45.986	40.959	71.767	84.057	10,6%
Ηνωμένο Βασίλειο	41.342	38.502	32.560	57.225	50.992	6,4%
Ιταλία	30.476	53.060	42.943	43.865	42.648	5,4%
Η.Π.Α.	24.050	26.272	29.717	30.183	28.761	3,6%
Ισπανία	11.152	22.282	18.595	25.458	28.723	3,6%
Τσεχία	33.159	38.067	36.580	36.366	18.811	2,4%
Αυστρία	1.150	3.189	10.318	10.407	15.974	2,0%
.....	
Ελλάδα (35 ^η θέση)	1.378	2.078	0	0	20	0,0%
.....	
Σύνολο	688.591	727.974	719.182	738.395	792.445	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Ως προς τα προϊόντα μακιγιάζ, οι πέντε πρώτοι προμηθευτές της Σουηδίας είναι κατά σειρά το Ηνωμένο Βασίλειο, η Γερμανία, η Δανία, η Γαλλία και οι Η.Π.Α., που συγκεντρώνουν για το 2017 το 60% των συνολικών σουηδικών εισαγωγών για την εν λόγω κατηγορία προϊόντος (Πίνακας 13).

Πίνακας 13:
Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για προϊόντα μακιγιάζ & περιποίησης δέρματος (συμπεριλαμβ. αντηλιακά, μανικιούρ, πεντικιούρ, CN -3304, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
Ηνωμένο Βασίλειο	327.787	400.912	405.568	387.158	500.954	15,3%
Γερμανία	258.494	282.814	343.129	371.951	442.269	13,5%
Δανία	412.061	510.635	444.861	427.895	398.855	12,2%

Γαλλία	337.400	380.448	404.987	344.805	331.777	10,1%
Η.Π.Α.	184.650	227.307	273.557	297.324	311.633	9,5%
Ελβετία	224.535	224.988	237.546	246.947	259.929	7,9%
Βέλγιο	111.982	110.835	162.722	157.698	213.881	6,5%
Ολλανδία	73.270	74.324	77.960	146.577	191.690	5,8%
Ιταλία	68.136	78.842	89.620	165.781	137.945	4,2%
Πολωνία	103.428	84.309	99.127	104.322	112.952	3,4%
Νορβηγία	70.264	112.361	75.036	78.774	74.500	2,3%
Φινλανδία	69.260	67.169	53.501	66.378	71.970	2,2%
Ισπανία	56.445	59.178	54.752	52.787	71.774	2,2%
Κίνα(εκτός Χόνγκ-Κόνγκ)	42.634	52.546	40.532	33.471	34.527	1,1%
Αυστρία	8.489	7.158	10.528	11.667	15.028	0,5%
Καναδάς	9.640	8.612	5.154	9.018	14.986	0,5%
Κορέα	2.805	3.460	4.372	4.679	12.952	0,4%
Χόνγκ- Κονγκ	20.930	14.913	14.027	12.613	11.995	0,4%
Νότιος Αφρική	12.671	9.988	10.680	14.430	11.547	0,4%
Ελλάδα	6.074	5.232	3.240	4.252	9.811	0,3%
	
Σύνολο	2.449.353	2.791.482	2.857.454	3.000.881	3.280.612	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Ως προς τα προϊόντα μαλλιών, οι πέντε πρώτοι προμηθευτές της Σουηδίας είναι κατά σειρά η Γερμανία, η Δανία, οι Η.Π.Α., το Βέλγιο και το Ην.Βασίλειο, που συγκεντρώνουν για το 2017 το 69% των συνολικών σουηδικών εισαγωγών για την εν λόγω κατηγορία προϊόντος (Πίνακας 14).

Πίνακας 14: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για προϊόντα μαλλιών (CN -3305, σε χιλιάδες SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
Γερμανία	378.528	384.603	299.012	263.077	370.350	30,3%
Δανία	151.380	162.089	169.054	178.463	174.428	14,3%
Η.Π.Α	90.868	89.840	145.868	145.736	122.482	10,0%
Βέλγιο	7.996	12.405	21.274	82.322	94.806	7,8%
Ηνωμένο Βασίλειο	70.204	58.833	77.988	115.328	79.735	6,5%
Νορβηγία	122.661	83.031	100.286	89.959	63.259	5,2%
Ολλανδία	39.074	45.288	118.623	241.872	51.708	4,2%

Ιταλία	21.090	25.085	31.483	26.436	40.404	3,3%
Ισπανία	10.187	7.086	18.245	25.992	35.382	2,9%
Πολωνία	19.578	24.189	31.013	29.395	34.113	2,8%
Γαλλία	52.651	56.585	50.965	45.331	30.325	2,5%
Ισραήλ	22.806	23.287	22.190	18.047	25.893	2,1%
Σλοβενία	24.226	29.190	15.436	26	21.570	1,8%
Ουγγαρία	244	106	153	234	15.380	1,3%
Σλοβακία	0	0	154	0	9.683	0,8%
Λιθουανία	4.156	5.152	5.548	6.202	7.512	0,6%
Φινλανδία	2.869	3.075	4.468	5.208	6.066	0,5%
Αυστραλία	12.277	7.525	4.263	4.988	5.999	0,5%
Κίνα (εκτός Χονγκ- Κόνγκ)	4.614	2.589	3.439	5.913	5.653	0,5%
Χόνγκ-Κόνγκ	2.844	2.328	3.073	3.450	4.803	0,4%
Ελλάδα	4.729	6.041	4.422	5.517	4.377	0,4%
.....
Σύνολο	1.080.411	1.049.996	1.139.972	1.319.415	1.222.670	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Ως προς τα παρασκευάσματα στοματικής & οδοντικής υγιεινής, οδοντόκρεμες, σκόνες σταθεροποίησης οδοντοστοιχιών, οδοντικό νήμα κ.λπ. , οι πέντε πρώτοι προμηθευτές της Σουηδίας είναι κατά σειρά η Δανία, η Γερμανία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Ολλανδία, που συγκεντρώνουν για το 2017 περίπου το 85% των συνολικών σουηδικών εισαγωγών για την εν λόγω κατηγορία προϊόντος (Πίνακας 15).

Πίνακας 15: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για παρασκευάσματα στοματικής & οδοντικής υγιεινής (CN -3306, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
Δανία	239.110	272.295	275.335	286.670	290.018	52,3%
Γερμανία	26.622	40.874	49.289	67.133	78.353	14,1%
Γαλλία	18.924	28.349	40.578	41.995	44.159	8,0%
Ιταλία	33.263	32.313	33.522	27.737	30.496	5,5%
Ολλανδία	9.188	10.616	17.821	18.964	25.109	4,5%
Φινλανδία	8.451	8.327	10.332	9.669	11.368	2,1%
Ηνωμένο Βασίλειο	20.767	13.617	11.884	12.093	10.620	1,9%
Κίνα (εκτός Χονγκ Κονγκ)	8.483	10.462	14.985	16.120	10.448	1,8%
Νορβηγία	5.513	6.588	7.146	7.295	9.290	1,7%
Η.Π.Α.	12.769	34.971	14.986	12.559	8.428	1,5%
.....	
Ελλάδα	1	0	0	0	0	0

.....	
Σύνολο	428.729	496.533	505.819	528.084	554.355	
Πηγή: Statistics Sweden (SCB)						

Όσον αφορά στα παρασκευάσματα για την προσωπική υγιεινή συμπεριλαμβανομένων των παρασκευασμάτων ξυρίσματος, λουτρού, αποσμητικών, αποτριχωτικών, άλλων προϊόντων αρωματοποιίας ή καλλωπισμού παρασκευασμένων), κύριες προμηθεύτριες χώρες είναι η Δανία, η Γερμανία, η Ολλανδία, το Η.Β. και η Πολωνία, των οποίων το μερίδιο για το 2017 αποτέλεσε περίπου το 80% των σουηδικών εισαγωγών για την εν λόγω κατηγορία προϊόντος. Η Ελλάδα εντάσσεται μεταξύ των 20 πρώτων προμηθευτών για το 2017.

Πίνακας 16: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για είδη προσωπικής περιοποίησης (CN - 3307, σε χιλιάδες SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
Δανία	160.659	168.418	133.643	180.165	251.028	33,2%
Γερμανία	133.057	130.644	123.756	127.385	154.304	20,4%
Ολλανδία	55.525	69.255	69.989	93.990	94.808	12,5%
Ηνωμένο Βασίλειο	81.310	83.614	60.805	59.384	64.803	8,6%
Πολωνία	20.519	25.113	24.219	30.597	33.572	4,4%
Βέλγιο	11.693	11.247	30.046	29.035	27.694	3,7%
Γαλλία	35.418	34.888	35.806	26.283	26.247	3,5%
Ιταλία	23.418	25.996	26.183	19.666	16.293	2,2%
Κίνα (εκτός Χονγκ Κονγκ)	10.199	8.123	10.465	9.134	15.294	2,0%
Η.Π.Α.	9.213	15.374	13.814	15.030	13.574	1,8%
Φινλανδία	8.322	11.705	13.475	6.207	8.401	1,1%
Ρωσία	4.931	4.492	4.408	4.013	6.642	0,9%
Νορβηγία	6.179	4.964	3.881	5.619	6.405	0,9%
Ισπανία	2.124	1.409	4.955	3.918	3.997	0,5%
Τσεχία	1.193	1.006	1.367	1.845	3.887	0,5%
Τουρκία	3.339	2.828	3.820	3.497	3.429	0,5%
Ελλάδα	817	1.479	2.029	1.362	3.320	0,4%
Τυνησία	1.883	3.126	2.094	5.043	3.127	0,4%
Ταυλάνδη	852	525	427	635	3.001	0,4%
Ελβετία	5.593	7.198	6.370	2.781	2.995	0,4%
.....	
Σύνολο	587.177	621.468	585.000	640.006	756.670	
Πηγή: Statistics Sweden (SCB)						

4.2.3 Ανάλυση διμερούς εμπορίου Ελλάδας - Σουηδίας

Ως προς το διμερές εμπόριο Ελλάδας με τη Σουηδία για το 2017 για τις επιμέρους κατηγορίες καλλυντικών προϊόντων (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ για τετραψήφια κατηγορία CN), αξίζει να σημειωθεί ότι η Ελλάδα, παρουσιάζει εμπορικό πλεόνασμα στις συναλλαγές με τη Σουηδία συνολικά περίπου 2 δισ. ευρώ, πλην των προϊόντων για την στοματική υγιεινή.

Πίνακας 17: Διμερές Εμπορικό ισοζύγιο καλλυντικών και περιποίησης Ελλάδας- Σουηδίας (σε ευρώ) έτος 2017

CN-4		ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΠΡΟΣ ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΠΟ ΣΟΥΗΔΙΑ	ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ
3303'	Αρώματα και κολώνιες (εκτός από λοσιόν ξυρίσματος λοσιόν after shave και αποσμητικά σώματος, καθώς και εκτός από λοσιόν για τα μαλλιά)	10.250	0	10.250
3304'	Προϊόντα ομορφιάς ή φτιασιδώματος (μακιγιάζ) στα οποία περιλαμβάνονται και τα αντηλιακά παρασκευάσματα	1.308.690	79.246	1.229.444
3305'	Παρασκευάσματα για τα μαλλιά	482.199	71.923	410.276
3306'	Παρασκευάσματα για την υγιεινή του στόματος και των δοντιών, Νήματα που χρησιμοποιούνται για τον καθαρισμό των μεσοδοντίων διαστημάτων	46.862	88.805	-41.943
3307'	Παρασκευάσματα για πριν το ξύρισμα, για το ξύρισμα και για μετά το ξύρισμα, αποσμητικά σώματος, παρασκευάσματα για λουτρά,	341.707	42.840	298.867
	ΣΥΝΟΛΟ	2.189.708	282.814	1.906.894

Πηγή : ΕΛΣΤΑΤ

Εξειδικεύοντας τα στοιχεία για την ευρεία κατηγορία προϊόντων μακιγιάζ, παρατηρούμε ότι η Ελλάδα δεν εξάγει καθόλου προϊόντα μακιγιάζ για τα χείλια και τα μάτια καθώς και πούδρες.

Πίνακας 18: Εισαγωγές Σουηδίας ανα χώρα για προϊόντα μακιγιάζ χειλιών (CN - 330410, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο για το 2017	Μεταβολή ή 2016- 2017
Γερμανία	18.626	21.300	36.364	35.639	43.761	16,82%	22,79%
Ελβετία	42.101	35.512	37.450	43.811	42.325	16,26%	-3,39%
Η.Β.	23.633	27.416	37.124	24.368	39.327	15,11%	61,39%
ΗΠΑ	25.510	28.612	30.631	33.777	34.319	13,19%	1,60%
Βέλγιο	3.721	7.660	7.885	11.504	22.564	8,67%	96,14%
Γαλλία	18.529	18.482	20.927	21.321	21.036	8,08%	-1,34%
Δανία	11.538	19.381	24.185	17.390	11.779	4,53%	-32,27%
Νορβηγία	15.304	27.296	23.697	18.295	11.629	4,47%	-36,44%
Ολλανδία	1.469	1.583	2.230	4.935	8.450	3,25%	71,23%
Ιταλία	6.596	4.458	11.719	13.121	7.238	2,78%	-44,84%
.....		
Σύνολο	189.450	213.632	251.134	243.305	260.230		

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Πίνακας 19: Εισαγωγές Σουηδίας ανα χώρα για προϊόντα μακιγιάζ ματιών (CN - 330420, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας/σύνολο για το 2017	Μεταβολή ή 2016- 2017
Η.Β.	82.053	73.577	83.418	70.308	88.444	18,55%	25,80%
Η.Π.Α	22.423	39.622	65.444	82.181	74.912	15,71%	-8,85%
Ελβετία	54.310	53.752	65.022	61.437	67.234	14,10%	9,44%
Γερμανία	30.822	29.468	56.580	53.676	55.500	11,64%	3,40%
Γαλλία	49.793	48.435	53.281	45.774	51.083	10,71%	11,60%
Δανία	34.049	34.599	43.469	44.524	35.577	7,46%	-20,09%
Βέλγιο	5.920	9.579	14.643	18.775	30.204	6,33%	60,87%
Ιταλία	18.379	15.852	14.081	27.004	19.748	4,14%	-26,87%
Αυστρία	6.093	6.451	10.421	11.527	14.957	3,14%	29,76%
Φινλανδία	8.309	10.900	6.270	8.629	8.468	1,78%	-1,87%
.....		
Σύνολο	339.392	356.339	441.899	461.776	476.793		

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Η Ελλάδα εξάγει στη Σουηδία, παρασκευάσματα για μανικιούρ/πεντικιούρ. Το 2017 οι εξαγωγές ανήλθαν σε 943.000 SEK σημειώνοντας αύξηση κατά 13,75% σε σχέση με το 2016.

Πίνακας 20: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για παρασκευάσματα μανικιούρ/πεντικιούρ (CN -330430, σε χιλ. SEK)

Χώρα	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
Ελβετία	40.534	40.320	35.374	36.138	31.656	24,2%
Η.Π.Α.	24.410	26.841	24.857	23.091	21.939	16,8%
Γερμανία	11.834	11.237	10.090	10.909	13.041	10,0%
Ηνωμένο Βασίλειο	6.655	10.527	14.714	9.033	12.417	9,5%
Γαλλία	18.495	14.481	19.054	11.975	11.456	8,8%
Δανία	11.759	11.529	13.221	12.259	8.379	6,4%
Κίνα (εκτός Χονγκ Κονγκ)	15.327	23.087	12.883	7.621	7.799	6,0%
Νορβηγία	7.062	4.176	4.292	3.188	5.305	4,1%
Ολλανδία	4.753	6.079	2.826	2.913	4.268	3,3%
Ιταλία	1.965	1.569	3.229	1.185	2.032	1,6%
Πολωνία	10.160	11.132	5.298	3.389	1.750	1,3%
Περιοχή Χονγκ Κονγκ	3.713	2.950	2.700	504	1.713	1,3%
Λουξεμβούργο	0	0	988	2.017	1.333	1,0%
Νότια Αφρική	1.399	1.068	1.299	1.630	1.270	1,0%
Βέλγιο	292	709	1.908	2.286	1.178	0,9%
Σαουδική Αραβία	0	460	0	0	1.128	0,9%
Ελλάδα	38	50	590	829	943	0,7%
.....	
Σύνολο	171.188	181.162	161.649	141.286	130.585	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Πίνακας 21: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για πούδρες /ρουζ(CN - 330491, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% χώρας 2017
.....						
Η.Β.	11.614	22.701	57.722	37.459	55.376	32,9%
Ιταλία	5.194	7.501	15.440	29.839	24.431	14,5%
Γαλλία	10.571	12.162	13.756	13.187	17.717	10,5%
Βέλγιο	2.266	4.971	6.899	9.398	14.147	8,4%
Ελβετία	15.746	16.330	14.802	16.992	13.995	8,3%
Γερμανία	14.404	13.342	6.558	7.733	10.306	6,1%
Η.Π.Α.	7.268	8.041	5.253	5.967	7.729	4,6%

Δανία	17.791	13.742	17.138	11.133	6.620	3,9%
Ολλανδία	2.265	2.830	1.528	2.322	4.804	2,9%
Κίνα	2.419	3.582	3.450	3.224	3.956	2,4%
.....	
Σύνολο	101.712	121.386	147.630	145.605	168.437	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Επίσης οι εξαγωγές της Ελλάδας στη Σουηδία για προϊόντα φροντίδας δέρματος (εκτός από τα φάρμακα στα οποία περιλαμβάνονται τα αντηλιακά και τα παρασκευάσματα για το μαύρισμα) ανέρχονται για το 2017 σε 8,8 εκατομ. SEK, αξία που είναι υπερδιπλάσια σε σχέση με το 2016.

Πίνακας 22: Εισαγωγές Σουηδίας ανά χώρα για προϊόντα φροντίδας δέρματος(CN - 330499, σε χιλ. SEK)

	2013	2014	2015	2016	2017	% Χώρας 2017
Δανία	336.924	431.384	346.848	342.590	336.500	15,0%
Γερμανία	182.807	207.467	233.537	263.995	319.661	14,2%
Η.Β.	203.832	266.691	212.590	245.990	305.390	13,6%
Γαλλία	240.012	286.887	297.970	252.547	230.484	10,3%
Η.Π.Α.	105.039	124.190	147.372	152.308	172.733	7,7%
Ολλανδία	62.595	60.644	68.853	131.317	169.088	7,5%
Βέλγιο	99.782	87.916	131.388	115.735	145.789	6,5%
Πολωνία	86.554	67.868	86.921	90.293	105.077	4,7%
Ελβετία	71.844	79.075	84.897	88.569	104.718	4,7%
Ιταλία	36.002	49.463	45.151	94.632	84.496	3,8%
Ισπανία	55.872	58.157	52.708	51.984	71.255	3,2%
Φινλανδία	46.354	42.798	39.356	48.467	57.163	2,6%
Νορβηγία	42.748	72.471	42.512	52.742	52.877	2,4%
Καναδά	5.304	3.708	3.960	6.305	11.014	0,5%
Ν. Κορέα	1.598	2.489	2.730	1.797	10.563	0,5%
Ν. Αφρική	11.272	8.921	9.338	12.730	10.253	0,5%
Κίνα(εκτός Χονγκ-Κόνγκ)	7.260	10.645	9.575	10.414	10.046	0,5%
Ελλάδα	5.750	5.073	2.649	3.423	8.868	0,4%
.....	
Σύνολο	1.647.610	1.918.963	1.855.142	2.008.909	2.244.567	

Πηγή: Statistics Sweden (SCB)

Επίσης ως προς την κατηγορία προϊόντων προσωπικής υγιεινής (CN-3307), οι εξαγωγές της Ελλάδας αφορούν αποσμητικά σώματος και αντιδρωτικά καθώς και άλατα αρωματισμένα και λοιπά άλατα για λουτρό.

5 Ανταγωνισμός

5.1 Δομή αγοράς -Δίκτυα Διανομής- Βαθμός συγκέντρωσης (εγχώριων/ξένων επιχειρήσεων)

Η Σουηδική αγορά καλλυντικών κυριαρχείται από μεγάλες πολυεθνικές όπως η L'Oréal, που αποτελεί την κυρίαρχη εταιρεία που προμηθεύει την αγορά με αναγνωρίσιμα μαζικά αλλά και premium brand προϊόντα (L'Oréal Paris, Elvital, Garnier, Yves Saint Laurent, Armani, Biotherm). Μεγάλες πωλήσεις πραγματοποιούν η Unilever και η γερμανικών συμφερόντων Beiersdorf (προϊόντα Nivea, Eucerin).

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν επίσης ισχυρές σκανδιναβικές εταιρείες όπως κυρίως η σουηδική Oriflame <https://se.oriflame.com/>, η σουηδική ISADORA, <https://www.isadora.com/global/> με έδρα το Μάλμε, στην διανομή η Scandinavian Cosmetics <https://www.scandinaviancosmetics.se/om-oss/english> -μέλος του AURELIUS Group- με έδρα επίσης στο Μάλμε και η φινλανδική LUMENE, <https://www.lumene.com/>.

Σημειώνεται ότι τον Δεκέμβριο του 2016 τρεις σουηδικές εταιρείες καλλυντικών, η IDUN Minerals <https://idunminerals.se/>, η Svenska Kämfabriken, <https://www.kramfabriken.se/> και η öwengrip Care & Color (LCC) <https://www.lowengripcarecolor.com/sv/>, δημιούργησαν μια νέα εμπορική ένωση με την επωνυμία Association of Swedish beauty brands (ASBB) <https://www.swedishbeautybrands.com/>.

Στόχος της είναι να υποστηρίξει τις μικρότερες εταιρείες ομορφιάς με έσοδα άνω των 5 εκατομμυρίων σουηδικών κορωνών για να κερδίσουν στήριξη στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Οι ιδρυτές έχουν εντοπίσει ότι τα σουηδικά εμπορικά σήματα ομορφιάς επεκτείνονται σε μέγεθος και αριθμό και ότι, συνεπώς, υπάρχει ανάγκη να βρουν τους σωστούς πόρους, ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν την εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Στην παρούσα φάση οι σ/επιχειρήσεις που συμμετέχουν ανέρχονται σε 16.

Παράλληλα μικρότερες καινοτόμες εταιρείες κέρδιζαν ολοένα και περισσότερο μερίδιο της αγοράς καθώς σηματοδοτούν την εξειδίκευση, όπως η Bjorn Axen, <https://www.bjornaxen.se/butik/>, η Maria Åkerberg <https://mariaakerberg.com/>, η Face Stockholm, <https://facestockholm.com/>, η Make Up Store <http://www.makeupstorecosmetics.com/se/>, η Marena Beaute <https://marenabeaute.com/>, η Fab Lab <https://fab-lab.nu/> κλπ., καθώς οι Σουηδοί αναλωτές έχουν ισχυρή εμπιστοσύνη στα σουηδικά προϊόντα. Ωστόσο, το ενδιαφέρον για τα εμπορικά σήματα δεν περιορίζεται σε εγχώριες μάρκες. Πράγματι, η επέκταση της αμερικανικής μάρκας NYX κέρδισε μεγάλη προσοχή κυρίως γιατί θεωρήθηκε μια εξειδικευμένη μάρκα καλλυντικών χρώματος.

Το λιανικό εμπόριο προϊόντων ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας λαμβάνει χώρα κυρίως σε ειδικούς χώρους πολυκαταστημάτων, καταστήματα υγιεινής και ομορφιάς (κυρίως Sephora, Body Shop, Kicks, Make Up Store, Kiehls και L'Occitane), κέντρα health and spa, κομμωτήρια, φαρμακεία, και μέσω ηλεκτρονικού εμπορίου. Τα ιδιωτικά αρωματοποιεία αντιπροσωπεύουν επίσης ένα μεγάλο μέρος των αγορών στη Σουηδία.

Μια ενδιαφέρουσα εξέλιξη παρατηρείται από τις επιχειρήσεις των ειδών ένδυσης, με μεγάλη διείσδυση από το 2015 από τους σουηδικούς κολοσσούς της ένδυσης H&M, Linde και Ello, οι οποίοι εισάγουν το σήμα ιδιωτικής ετικέτας τους σε προϊόντα καλλυντικών και προσωπικής φροντίδας. Για παράδειγμα η H & M, επέκτεινε επιθετικά τη δική της ιδιωτική ετικέτα (Other Stories www.stories.com) το 2015, εγκαινιάζοντας περισσότερα από 1.000 νέα προϊόντα ομορφιάς. Αυτή η επέκταση αναμένεται να συνεχιστεί και οι μικροί και οι μεγάλοι έμποροι λιανικής πώλησης ενδυμάτων και το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι πιθανό να ακολουθήσουν το παράδειγμα.

Μία διαφορετική κατηγορία, τα φαρμακεία (ΑΡΟΤΕΚΕΤ), θεωρείται επίσης ένα κερδοφόρο κανάλι διανομής. Δεδομένου ότι τα ιατρικά φάρμακα ρυθμίζονται από τις αρχές με περιορισμένο κέρδος, τα φαρμακεία παραδοσιακά βασίζονταν σε μεγάλο βαθμό στις πωλήσεις OTC (over the counter). Τα τελευταία χρόνια, οι σκανδιναβικές κυβερνήσεις απορρύθμισαν τις πωλήσεις OTC, καθιστώντας τις διαθέσιμες στο λιανικό εμπόριο και τα φαρμακεία εφάρμοσαν νέες στρατηγικές πωλήσεων. Έτσι, πολλά φαρμακεία έχουν αυξήσει την ποικιλία των προϊόντων ομορφιάς.

Τα φαρμακεία ελέγχονται από το Υπουργείο Υγείας και μπορούν να πωλούν μόνο φυσικά προϊόντα, κατάλληλα και σύμφωνα με την γενική λειτουργία των φαρμακείων. Με την εισαγωγή καλλυντικών, περιποίησης του δέρματος και αντηλιακών προϊόντων, ορισμένα φαρμακεία αντιμετωπίζουν σήμερα σημαντικές αυξήσεις στις πωλήσεις. Για το 2017 οι μάρκες με αξιόλογες πωλήσεις μέσω φαρμακείων είναι οι ACO, Vichy, Eucerin, LA Roche – Posay.

Πίνακας 23: Πωλήσεις για εμπορικά σήματα καλλυντικών που διατίθενται στη σουηδική αγορά 2016-2017, σε χιλιάδες SEK

	Brand	2016	2017
1	L'Oréal	241.265	231.709
2	IsaDora	229.361	226.827
3	ACO	164.205	180.853
4	The Body Shop	193.033	180.793
5	Max Factor	175.665	170.365
6	Clinique	139.694	144.708
7	Maybelline	120.491	129.394
8	Lancôme	121.373	126.545
9	Bare Minerals	95.747	109.253
10	Clarins	94.411	102.136
11	Vichy	88.626	93.597
12	Nyx	54.570	90.545
13	Depend	83.198	88.604
14	Lumene	62.359	81.526
15	Estée Lauder	63.785	78.736
16	Biotherm	76.887	77.283
17	Hugo Boss	67.855	72.516
18	Sensai	60.902	66.681
19	Yves Saint Laurent	47.808	52.856
20	Smashbox	40.584	51.415
21	Yves Rocher	56.325	51.173
22	Giorgio Armani	42.909	49.496
23	IDUN Minerals	32.372	46.348
24	La Roche-Posay	35.789	40.652
25	Paco Rabanne	28.939	35.275
26	Filorga	17.570	33.514
27	Essie	37.247	33.118
28	L300	28.000	30.000
29	Elizabeth Arden	22.464	26.318

30	Urban Decay	18.395	25.436
31	St Tropez	21.631	24.845
32	Emma S	24.269	24.660
33	Mavala	24.543	24.147
34	Bioline	24.759	23.812
35	Dolce & Gabbana	4.295	23.132
36	Gucci	21.408	21.527
37	Kiehl's	14.939	20.525
38	Bulldog	15.939	20.418
39	Ralph Lauren	18.460	18.431
40	Calvin Klein	15.056	17.440
41	Hawaiian Tropic	17.866	17.423
42	Origins	5.886	16.089
43	Versace	12.964	16.051
44	Shiseido	14.195	15.945
45	Clean	15.468	15.201
46	Ariana Grande	9.984	14.141
47	L'Occitane	12.435	13.803
	Σύνολο	3.074.588	3.347.739
Πηγή : Swedish Cosmetics, Detergents and Toiletries Association, KoHF Μέση Συναλλαγματική Ισοτιμία 2017: 1 Euro = 9.6351 SEK Μέση Συναλλαγματική Ισοτιμία 2016: 1 Euro= 9.4689 SEK			

5.2 Τιμές λιανικής πώλησης

Εν γένει στην Σκανδιναβική αγορά, οι λιανοπωλητές απαιτούν ένα ακαθάριστο περιθώριο κέρδους της τάξης του 40-55% και οι εισαγωγείς/διανομείς μεταξύ του 25-55% για τα μαζικά προϊόντα. Τα ποσοστά είναι υψηλότερα για τα premium προϊόντα. Στον Πίνακα κατωτέρω παρουσιάζονται ενδεικτικές τιμές για κύριες κατηγορίες καλλυντικών προϊόντων.

Πίνακας 24: Ενδεικτικές τιμές λιανικής στη Σουηδία για τα ακόλουθα προϊόντα (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ 25%), σε Σουηδικές κορώνες(SEK)

Προϊόντα	Τιμή μαζικών προϊόντων		Τιμή Premium Προϊόντων	
	Χαμηλότερη	Υψηλότερη	Χαμηλότερη	Υψηλότερη
Άρωμα	49,90	249,00	100,00	1.800,00
Lipstick	76,00	146,00	89,00	495,00
Σκιά Ματιών	50,00	190,00	55,00	895,00
Μάσκαρα	80,00	180,00	95,00	395,00
Αντηλιακό	40,00	185,00	51,00	1.150,00
Κρέμα δερματός	16,00	225,00	49,00	1.400,00
Σαμπουάν/ Conditioner	11,50	169,00	39,00	475,00

Προϊόντα styling μαλλιών	27,90	205,00	40,00	499,00
Αποσμητικό	22,50	209,00	89,00	480,00
Προϊόντα ξυρίσματος	18,50	230,00	25,00	2.600,00
Πηγές: Αλυσίδα Σουπερμάρκετ ICA Sweden (για την τιμή μαζικών προϊόντων) Κατάστημα καλλυντικών Kicks (για την τιμή Premium Προϊόντων) Μέση Συναλλαγματική Ισοτιμία 2017: 1 Euro = 9.6351 SEK				

6 Θεσμικό πλαίσιο

Τα καλλυντικά που διατίθενται στη σουηδική αγορά πρέπει να πληρούν τόσο την ευρωπαϊκή όσο και τη σουηδική νομοθεσία για τα καλλυντικά προϊόντα.

6.1 Ευρωπαϊκή Νομοθεσία

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία ορίζεται από τον Ευρωπαϊκός Κανονισμό (ΕΚ) 1223/2009 (και στις τροποποιήσεις του με τους Κανονισμούς (ΕΕ) 2015/1190 και 2015/1298) και στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 655/2013 σχετικά με τη θέσπιση κοινών κριτηρίων για τη δικαιολόγηση των ισχυρισμών που χρησιμοποιούνται στα καλλυντικά προϊόντα.

Ο κύριος στόχος του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 είναι ότι τα καλλυντικά που διατίθενται στην αγορά πρέπει να είναι ασφαλή για την ανθρώπινη υγεία. Για το σκοπό αυτό τα υπεύθυνα πρόσωπα (φυσικά ή νομικά), κατασκευαστές, εισαγωγείς, διανομείς που καθιστούν το προϊόν διαθέσιμο για πρώτη φορά εντός της ΕΕ, έχουν ευθύνες που πρέπει να ακολουθήσουν. Οι ευθύνες του υπεύθυνου προσώπου (βλ. Άρθρα 5, 7 και 25.3) είναι ευρύτερες από τις ευθύνες του διανομέα (βλ. Άρθρα 6, 7 και 23).

Ο κανονισμός απαιτεί ότι οι υπεύθυνοι και, υπό ορισμένες συνθήκες, οι διανομείς καλλυντικών προϊόντων πρέπει να υποβάλλουν ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τα προϊόντα που διαθέτουν στην ευρωπαϊκή αγορά μέσω της Πύλης Κοινοποίησης Καλλυντικών Προϊόντων (Cosmetic Products Notification Portal –CPNP). Οι υπεύθυνοι και οι διανομείς έχουν την υποχρέωση να διασφαλίζουν ότι τα καλλυντικά προϊόντα συμβαδίζουν με την νομοθεσία. Ο καταναλωτής θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να προστατεύεται από παραπλανητικούς ισχυρισμούς όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και άλλα χαρακτηριστικά των καλλυντικών προϊόντων.

Τα καλλυντικά προϊόντα πρέπει να διαχωρίζονται σαφώς από άλλους τομείς προϊόντων, όπως για παράδειγμα φαρμακευτικά προϊόντα, ιατροτεχνολογικά προϊόντα. Αυτό σημαίνει για παράδειγμα ότι δεν επιτρέπεται η χρήση ιατρικών δηλώσεων ή αναφορών σε ιατρικές καταστάσεις στα καλλυντικά προϊόντα.

Τα καλλυντικά και τα προϊόντα περιποίησης, δεν πρέπει να βλάπτουν την υγεία ή το περιβάλλον. Η ευθύνη για την ασφάλειά τους ανήκει στον κατασκευαστή ή τον εισαγωγέα.

6.2 Σουηδική Νομοθεσία

Η Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων (Swedish Medical Products Agency, <https://lakemedelsverket.se>) είναι ο αρμόδιος φορέας για την διεξαγωγή των ελέγχων προκειμένου να διαπιστώσει ότι οι εταιρείες και τα προϊόντα πληρούν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας. Η εποπτεία της Υπηρεσίας συνίσταται σε επιθεωρήσεις κατασκευαστών, εισαγωγέων και διανομέων και μπορεί να περιλαμβάνει έλεγχο της επισήμανσης των προϊόντων, γραπτά ερωτηματολόγια, χημικές αναλύσεις προϊόντων κλπ.

Συνεπώς, ζητούνται, τα συστατικά τους, έγγραφα ασφαλείας και γραπτές πληροφορίες σχετικά με τη συσκευασία.

Αν ένα καλλυντικό προϊόν έχει προκαλέσει σοβαρές ανεπιθύμητες ενέργειες (προσωρινή ή μόνιμη λειτουργική ανικανότητα, αναπηρία, νοσηλεία, συγγενείς ανωμαλίες ή άμεσο ζωτικό κίνδυνο ή θάνατο) στη Σουηδία, τόσο ο υπεύθυνος όσο και οι διανομείς (εγκατεστημένοι στη Σουηδία) έχουν υποχρέωση να το αναφέρουν χωρίς καθυστέρηση στην Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων. Η Υπηρεσία λαμβάνει, διερευνά και διαβιβάζει εκθέσεις των σοβαρών ανεπιθύμητων ενεργειών σε άλλα κράτη μέλη και στο υπεύθυνο πρόσωπο. Διερευνά επίσης μη σοβαρά ανεπιθύμητα αποτελέσματα. Οι εταιρείες που δεν συμμορφώνονται με τη νομοθεσία θα κληθούν να προβούν σε διορθώσεις ή να σταματήσουν να διαθέτουν τα προϊόντα στην αγορά. Οι ελεγκτικές αρχές μπορούν σε ορισμένες περιπτώσεις να αποφασίσουν να επιβάλουν απαγόρευση πώλησης ενός προϊόντος. Για την κάλυψη των δαπανών επιθεώρησης των καλλυντικών προϊόντων από την Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων, πρέπει να της καταβάλλονται αμοιβές από τις εταιρείες καλλυντικών (αναφέρονται κατωτέρω υπό 6.2.5).

Η Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων, δεν πραγματοποιεί προκαταρκτικές (προ της αγοράς) εξετάσεις καλλυντικών προϊόντων και δεν εκδίδει άδειες κυκλοφορίας προϊόντων.

Πλην της ευρωπαϊκής νομοθεσίας εφαρμόζονται συμπληρωματικά τα σουηδικά νομοθετήματα «Förordning (2013:413) om kosmetiska produkter» Σουηδικός Κανονισμός για τα Καλλυντικά προϊόντα και «Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2013:10)», διατάξεις της Σουηδικής Υπηρεσίας Ιατρικών Προϊόντων (Swedish Medical Products Agency, <https://lakemedelsverket.se>).

Οι εν λόγω σουηδικές νομοθεσίες περιλαμβάνουν απαιτήσεις σχετικά με τη σήμανση στη Σουηδία, κανόνες για τα προϊόντα που δεν έχουν προσυσκευαστεί, γλωσσικές απαιτήσεις για τα αρχεία πληροφοριών προϊόντος που τηρούνται στη Σουηδία και τέλη για τις εταιρείες καλλυντικών που είναι εγκατεστημένες στη Σουηδία.

6.2.1 Υποχρέωση Επισήμανσης στη σουηδική γλώσσα

Για τα καλλυντικά που διατίθενται στη σουηδική αγορά, οι πληροφορίες επισήμανσης που αναφέρονται στο άρθρο 19 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 πρέπει να είναι στη σουηδική γλώσσα. Ο κανόνας αυτός περιλαμβάνεται στο άρθρο «Förordning (2013: 413) om kosmetiska produkter» (σουηδικό διάταγμα για τα καλλυντικά προϊόντα).

6.2.2 Ειδικοί κανόνες για μη προσυσκευασμένα προϊόντα

Η Σουηδία έχει έναν ειδικό κανόνα για τα καλλυντικά προϊόντα που δεν είναι προσυσκευασμένα (Παράγραφος 2 στο «LVFS 2013: 10) om kosmetiska produkter». Για τα μη προσυσκευασμένα προϊόντα, η επισήμανση σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 πρέπει να δίνεται γραπτώς στον αγοραστή τέτοιων προϊόντων. Αυτές οι πληροφορίες πρέπει επίσης να πληρούν την απαίτηση σουηδικής επισήμανσης όπως αναφέρεται παραπάνω.

6.2.3 Απαιτήσεις γλώσσας για αρχεία πληροφοριών προϊόντος

Τα υπεύθυνα πρόσωπα πρέπει να φυλάσσουν αρχεία πληροφοριών προϊόντος για κάθε καλλυντικό προϊόν σύμφωνα με το άρθρο 11 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1223/2009. Τα υπεύθυνα πρόσωπα που είναι εγκατεστημένα στη Σουηδία τηρούν τα αρχεία πληροφοριών σχετικά με το προϊόν διαθέσιμα στη σουηδική ή στην αγγλική γλώσσα (σύμφωνα με τις διατάξεις στο άρθρο 3 του LVFS 2013: 10).

6.2.4 Προϊόντα που περιέχουν αλκοόλη

Τα καλλυντικά προϊόντα που περιέχουν αιθανόλη μεγαλύτερη από 2,25% θεωρούνται ως αλκοολούχα παρασκευάσματα (σύμφωνα με το πρώτο κεφάλαιο, παρ. 10 § του σουηδικού νόμου 2010: 1622 περί οινοπνεύματος»). Δεν χρειάζεται πλέον άδεια για την εισαγωγή τέτοιων προϊόντων στη Σουηδία, αλλά πρέπει να ακολουθούνται οι κανόνες για τη μετουσίωση της αιθανόλης. Για περισσότερες πληροφορίες, πρέπει κανείς να επικοινωνήσει με την αρμόδια αρχή Folkhalsomyndigheten (Υπηρεσία Δημόσιας Υγείας της Σουηδίας, <https://www.folkhalsomyndigheten.se>).

6.2.5 Αμοιβές των εταιρειών στην Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων

Για την κάλυψη του κόστους της επιτήρησης των καλλυντικών προϊόντων από την Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων, οι εταιρείες είναι υποχρεωμένες να καταβάλλουν αμοιβές ως εξής:

Εταιρείες που υποχρεούνται να κοινοποιούν στην Πύλη Κοινοποίησης Καλλυντικών Προϊόντων (CPNP) - κατασκευαστές, εισαγωγείς, διανομείς ή άλλα καθορισμένα υπεύθυνα πρόσωπα:

-Ετήσιο τέλος 4.000 SEK και ετήσιο τέλος για κάθε προϊόν 600 SEK (μέχρι 200 προϊόντα).

Εταιρείες που δεν υποχρεούνται να κοινοποιούν στην πύλη CPNP – διανομείς που δεν χρειάζεται να αλλάξουν το προϊόν για να πληρούν τις σουηδικές απαιτήσεις επισήμανσης:

-Ωριαία αμοιβή 750 SEK για τις πραγματικές εργασίες επιτήρησης

ή

-Ετήσια αμοιβή 4.000 SEK και ετήσια αμοιβή για κάθε προϊόν 600 SEK (μέχρι 200 προϊόντα), υπό την προϋπόθεση ότι το προϊόν κοινοποιείται οικειοθελώς (βλέπε κατωτέρω) κατά την έναρξη των εργασιών επιτήρησης.

6.2.6 Δυνατότητα εθελοντικής κοινοποίησης των καλλυντικών στη Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων

Οι διανομείς που δεν υποχρεούνται να κοινοποιούν τα καλλυντικά στο CPNP, μπορούν να αποφύγουν την ωριαία αμοιβή εποπτείας, με εθελοντική κοινοποίηση των προϊόντων τους στη Σουηδική Υπηρεσία Ιατρικών Προϊόντων. Η κοινοποίηση αυτή συνεπάγεται την καταβολή ετήσιων τελών ύψους 4.000 SEK και 600 SEK για κάθε προϊόν (μέχρι 200 προϊόντα). Τα έντυπα ειδοποίησης που ονομάζονται "Blankett frivillig anmälan" και είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Foretag/Kosmetika/Anmalan-och-avgifter/> Σημειώνεται ότι από τις 11 Ιουλίου 2013 δεν υπάρχουν υποχρεώσεις για την κοινοποίηση καλλυντικών στην εν λόγω σουηδική υπηρεσία. Η δυνατότητα κοινοποίησης των καλλυντικών που περιγράφεται παραπάνω είναι οικειοθελής.

6.2.7 Φυσικά/οργανικά προϊόντα καλλυντικών και περιποίησης

Ο τομέας των φυσικών/οργανικών καλλυντικών δεν υπόκειται σε συγκεκριμένες ρυθμίσεις και πιστοποιήσεις όπως ο τομέας των τροφίμων. Όσον αφορά τα φυσικά καλλυντικά, υπάρχουν διαφορετικά πρότυπα. Ορισμένα από αυτά είναι εθνικά και κάποια διεθνή. Τα συστήματα αυτά πιστοποίησης δεν ρυθμίζονται από τον κανονισμό του Συμβουλίου για τη βιολογική παραγωγή (834/2007 / ΕΟΚ). Τα πιστοποιημένα προϊόντα στη Σουηδία αντιπροσωπεύουν περίπου το 20% των πωλήσεων. Οι πιστοποιήσεις Ecocert και Cosmos κυριαρχούν προς το παρόν στον τομέα της πιστοποίησης στη Σουηδία. Επίσης υπάρχει η Σκανδιναβική ετικέτα Nordic Ecolabel, που ενέχει ωστόσο αυστηρούς κανονισμούς για τα οργανικά καλλυντικά. Η επισήμανση για τα βιολογικά καλλυντικά είναι συχνά ασαφής, γεγονός που δυσχεραίνει τις εταιρείες να προωθήσουν επιτυχώς νέα προϊόντα βιολογικής

ομορφιάς στην αγορά.

7 Συμπεράσματα

7.1 Παράγοντες που επηρεάζουν την ζήτηση-προσφορά

Οι πωλήσεις όσο και η κατά κεφαλήν κατανάλωση καλλυντικών και περιποίησης καταδεικνύουν θετικές τάσεις στη σουηδική αγορά. Σύμφωνα με έρευνα που διεξήχθη από την NOC Sweden και το Business Sweden, η ζήτηση προϊόντων καλλυντικών και περιποίησης στη Σουηδία, φαίνεται να επηρεάζεται σημαντικά από τις τάσεις στις προτιμήσεις των καταναλωτών για προϊόντα φυσικά και οργανικά, δεδομένου ότι εκλαμβάνονται ως περισσότερο υγιεινά και φιλικά προς το περιβάλλον. Η εταιρεία έρευνας της αγοράς Euromonitor International δήλωσε σε έκθεση της ότι η βιολογική βιομηχανία καλλυντικών στις σκανδιναβικές χώρες δεν έχει ακόμη εξαντλήσει τις δυνατότητές της. Η ζήτηση αναμένεται να αυξηθεί ακόμη περισσότερο στο μέλλον.

Ως προς την προσφορά, αξίζει να σημειωθεί ότι παρά το γεγονός ότι η Σουηδία παρουσιάζει έλλειμμα στον τομέα, τα μέλη της NOC Sweden <http://www.nocsweden.se/en-GB>, μη κερδοσκοπικής εμπορικής ένωσης για την προώθηση των φυσικών/οργανικών καλλυντικών είναι σε μεγάλο ποσοστό σουηδικά εμπορικά σήματα και παρουσιάζουν επίσης τεράστιο δυναμικό για εξαγωγή. Σύμφωνα με το Business Sweden «οι σουηδικές εταιρείες είναι πολύ ικανές να παράγουν καλά σχεδιασμένα, λειτουργικά και εμπορικά βιώσιμα προϊόντα που μπορούν επίσης να ανταγωνιστούν στη διεθνή αγορά και ενθαρρύνονται και υποστηρίζονται ώστε να προχωρήσουν στην ανάπτυξη με εξαγωγές».

Περαιτέρω τα καταστήματα λιανικής πώλησης καλλυντικών, τα φαρμακεία, τα σουπερμαρκετ αλλά και τα μεγάλα καταστήματα ειδών ένδυσης επεκτείνονται στον τομέα με την δική τους ιδιωτική ετικέτα. Ασάφεια υπάρχει ως προς την πιστοποίηση των βιολογικών καλλυντικών γεγονός που ενδεχομένως να εμποδίζει την δυναμική ανάπτυξης της αγοράς. Ωστόσο, σύμφωνα με την Euromonitor International, η επέκταση σε νέους διαύλους διανομής και η αύξηση των προϊόντων βιολογικής ιδιωτικής ετικέτας θα επιτρέψουν στα μεγέθη ανάπτυξης να παραμείνουν αρκετά υψηλά για τα επόμενα επόμενα χρόνια.

7.2 Προοπτικές ελληνικών προϊόντων

Ο κλάδος των καλλυντικών αποτελεί έναν από τους δυναμικότερους της ελληνικής οικονομίας, ενώ ιδιαίτερα κατά την τελευταία διετία εμφανίζει ιδιαίτερα θετικά σημάδια ανάκαμψης. Πλείστες όσες ελληνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στον κλάδο, αναφέρονται δειγματοληπτικά οι : Hellenica/Seventeen, Adelco, Sarantis, Fresh Line, Korres, A pivita, Lavipharm, Akeso, Frezyderm, Macro vita, Mega, Septona, Pharmasept, Sostar, Philab, Bodyfarm, Dust and Cream, Bioterm, Youth Lab, Mastic Spa, Smile Cosmetics, Erre Due, Farcom, Aeolis, Benostan, The Olive Tree κλπ ενώ είναι και ιδιαίτερα εξωστρεφείς.

Ως προς το εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας-Σουηδίας, όσον αφορά στον τομέα των καλλυντικών και ατομικής περιποίησης, προαναφέρθηκε η Ελλάδα παρουσιάζει πλεόνασμα κατά περίπου 2,3 εκατ. ευρώ το 2017 (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ), ωστόσο το μερίδιο των εξαγωγών της Ελλάδας είναι αρκετά χαμηλό στο σύνολο των σουηδικών εισαγωγών (0,27%).

Ο μεγάλος ανταγωνισμός και η ωριμότητα της σουηδικής αγοράς, δημιουργούν τόσο ευκαιρίες όσο και προκλήσεις για νέες μάρκες. Από την άλλη πλευρά, μια ισχυρή στρατηγική μάρκετινγκ είναι εξαιρετικά σημαντική. Το λιανικό εμπόριο προϊόντων ομορφιάς και προσωπικής φροντίδας λαμβάνει χώρα κυρίως σε πολυκαταστήματα, κέντρα health and spa, καταστήματα υγιεινής και ομορφιάς, κομμωτήρια, φαρμακεία, και μέσω ηλεκτρονικού

εμπορίου. Τα ιδιωτικά αρωματοποιεία αντιπροσωπεύουν επίσης ένα μεγάλο μέρος των αγορών στη Σουηδία.

Η αγορά είναι δεκτική προς το παρόν στην εισαγωγή νέων προϊόντων στον τομέα των φυσικών /οργανικών καλλυντικών. Στο πλαίσιο αυτό η συμμετοχή των ελληνικών εταιρειών σε προωθητικές ενέργειες είναι απαραίτητη, προκειμένου να καταστούν γνωστά τα ελληνικά προϊόντα και τα οφέλη τους στην υγεία και ομορφιά. Ένα πρώτο βήμα γίνεται με την διοργάνωση φέτος ελληνικής συμμετοχής από το Enterprise Greece, στην έκθεση Natural Products Scandinavia (www.naturalproductsscandinavia.com) που θα διεξαχθεί στο Μάλμο στις 14-15 Νοεμβρίου, όπου αναμένεται να λάβουν μέρος πολλές ελληνικές εταιρείες, μεταξύ των οποίων και ορισμένες στον τομέα των φυσικών καλλυντικών.

Παράλληλα ο αποδοτικότερος εδώ τρόπος γνωριμίας με τα ελληνικά καλλυντικά, κρίνεται από πλευράς μας, ως η συμμετοχή σε κλαδικές εκθέσεις, κυριότερες εκ των οποίων αποτελούν οι εξής :

- Fit for Life WKND: Acadermia
www.acadermia.se/
- Allt för Hälsan
www.alltforhalsan.se/
- Swedish Beauty & Cosmetics Awards
<http://www.swedishbeautyawards.se/>
- Apotek & Egenvård
<http://apotekegenvard.se/app/netattm/Attendee/page/57787>
- Hud & Kosmetik
<http://www.hudochkosmetikmassan.se/>
- Natural Organic Cosmetics
www.nocsweden.se/
- Stockholm Beauty Week
www.stockholmbeautyweek.se/hem/